

Arvode och ersättning för utgifter till gode män och förvaltare (avser även förordnade förmyndare)

Enligt 12 kap. 16 § föräldrabalken har förordnade förmyndare, gode män och förvaltare rätt till ett skäligt arvode för uppdraget och ersättning för de utgifter som varit skäligen påkallade för uppdragets fullgörande. Beslut om arvode och ersättning för utgifter fattas av överför-myndarnämnden. Överförmyndarnämnden bestämmer dessutom i vad mån arvode och ersättning för utgifter skall betalas med medel som tillhör den enskilde.

Enligt samma paragraf skall, om inte särskilda skäl föranleder något annat, arvode och ersättning för utgifter betalas med den enskildes medel i den mån hans eller hennes beräknade inkomst under det år när uppdraget utförs eller hennes tillgångar under samma år överstiger två gånger prisbasbeloppet (pbb) enligt lagen om allmän försäkring (1962:381).

Exempel på särskilda skäl enligt ovan är när huvudmannens hela förmögenhet består av en fastighet eller bostadsrätt som utgör bostad åt huvudmannen eller när huvudmannens inkomster förbrukas till höga vårdkostnader.

Vidare skall enligt samma paragraf arvode och ersättning för utgifter som avser vård av någons rätt i oskiftat dödsbo betalas med dödsboets medel om inte särskilda skäl föranleder annat.

Gode män/förvaltare har enligt lag inte rätt till ersättning för sådant som inte varit nödvändigt för uppdragets fullgörande. Om det exempelvis inte är nödvändigt för den ekonomiska förvaltningen att överlämna fickpengar till huvudmannen personligen förutsätts fickpengsöverlämnande ske genom automatisk överföring till bankkort som huvudmannen förfogar över eller på annat liknande sätt. Om huvudmannen av andra än ekonomiska skäl behöver personliga besök en eller ett par gånger i veckan faller detta inom sörja för person.

Gode män/förvaltare förutsätts lägga upp arbetet på minst arbetskrävande sätt. Återkommande räkningar såsom hyra och liknande kan således med fördel skötas via autogiro eller internetbank (för det fall banken har ett system som medger att en god man/förvaltare gör detta via internet) och måste inte betalas personligen på bank eller post.

Personer som tar på sig uppdrag som god man/förvaltare ska vara medvetna om att sådana uppdrag har av lagstiftaren sanktionerade inslag av ideellt arbete varför arvodets storlek normalt sett inte motsvarar vad man erhåller i ersättning för arbete i andra liknande uppdrag.

I samband med att gode mannen/förvaltaren framställer begäran om arvode ska han/hon redovisa i stora drag i vilken omfattning arbete genomförts så att överförmyndarnämnden kan avgöra inom vilken kategori, se nedan, uppdraget faller.

Om det inte finns några speciella omständigheter utbetalas ersättningarna årligen i samband med att årsredovisningen granskats. Huvudregeln är således att betalning sker först efter att överförmyndarnämnden konstaterat att gode mannens/förvaltarens förvaltning kan godkännas.

Speciella omständigheter kan vara att gode mannen/förvaltaren haft stora kostnader, exempelvis för resor, under en kortare tid och inte ska behöva ligga ute med dessa i ett år.

Ersättningsregler för förordnade gode män, förvaltare och förmyndare

Ersättningen grundar sig på prisbasbeloppet (pbb) det år som redovisningen avser.

Vid begäran om arvode och handläggning av arvodesfrågor skall noga skiljas mellan åtgärder som varit nödvändiga för den ekonomiska förvaltningen och åtgärder som har varit nödvändiga för att sköta de personliga angelägenheterna.

Nytt uppdrag

För det extra arbetet som ett nytt uppdrag (med nytt uppdrag menas helt nytt, dvs. ej övertagna från annan god man/förvaltare) erhåller gode mannen/förvaltaren 500 kr extra i arvode för det år då han/hon erhöll uppdraget.

Ekonomisk förvaltning

Kategori 1

6 % av pbb/kr

Gode mannen/förvaltaren sköter betalning av löpande räkningar, ex via autogiro, av liten omfattning. Personal eller annan sköter som huvudregel alla inköp och överlämnande av fickpengar m.m. Gode mannen/förvaltaren kontrollerar den ekonomiska förvaltningen ett par gånger om året, ansöker om pension, bostadstillägg och liknande samt upprättar deklaration.

Kategori 2

8-10 % av pbb/kr

Uppdraget kräver att gode mannen/förvaltaren har hand om huvudmannens hela ekonomiska förvaltning, ansöker om pension, bostadstillägg och liknande, förvaltar några bankkonton, utbetalar fickpengar till huvudmannen en-fyra ggr i månaden samt upprättar deklaration.

Kategori 3

15-17 % av pbb/kr

Uppdraget kräver att gode mannen/förvaltaren har uppgifter enligt kategori 2. Härtill kan komma (men är ej en förutsättning för att falla inom kategorin) förvaltning av aktier, obligationer och andra värdepapper förvarade i depå hos bank. Huvudmannen har relativt omfattande skuldbelastning som saneras av gode mannen/förvaltaren. Utbetalning av fickpengar som absolut kräver personligt besök cirka 4 ggr i månaden. Gode mannen/förvaltaren för omfattande diskussioner med huvudmannen angående ekonomin. Gode mannen/förvaltaren upprättar deklaration. Förvaltningen kräver mycket arbete under året.

Kategori 4

25-55 % av pbb/kr

Uppdraget kräver, förutom under kategori 2 och 3 upptagna uppgifter, skötsel av fastighet med därtill hörande förvaltningsuppgifter (inkassering av hyra, betalning av utgifter, förhandlingar m.m.), övervakning av affärsrörelse, förvaltning av större innehav av tillgångar såsom aktier och andra värdepapper, upprättande av mer omfattande deklaration och årsredovisning till överförmyndarnämnden.

Personlig omvårdnad (sörja för person)

Kategori 1

6 % av pbb/kr

Uppdraget kräver ett par besök under året, kontakt per telefon med huvudmannen/institutionen vid några tillfällen per år, à jourhållning om personlig situation.

Kategori 2

8-10 % av pbb/kr

Uppdraget kräver att gode mannen/förvaltaren har kontakt med huvudmannen/institutionen en till två gånger i månaden, är i viss mån personligen engagerad vid klädinköp, matinköp och liknande, flera telefonsamtal varje månad.

Kategori 3

15-17 % av pbb/kr

Uppdraget kräver löpande kontroll av huvudmannens situation och personlig kontakt genom besök och telefonsamtal en till två gånger i veckan. Uppdraget kräver att gode mannen eller förvaltaren ansvarar för löpande klädinköp och matinköp samt att han/hon medföljer vid läkar/tandläkarbesök m.m. (observera att denna typ av åtgärder som huvudregel endast ersätts om ingen annan pålitlig person, ex personal på boende, kan utföra åtgärderna).

Kategori 4

25-55 % av pbb/kr

Uppdraget kräver personliga kontakter genom besök flera gånger i veckan, löpande personligt engagemang från gode mannens/förvaltaren. Extremt stor mängd telefonsamtal från huvudmannen förekommer. Huvudmannen är aggressiv, kommer ofta med förolämpande uttalanden, är hotfull och/eller farlig. Anhöriga/"vänner" till huvudmannen försöker utnyttja huvudmannen eller vidtar andra åtgärder som kräver mycket löpande arbete.

Speciellt arbete utfört för visst ändamål

Om gode mannen/förvaltaren under ett år utfört ett speciellt arbete för visst ändamål utöver ovan angivna löpande uppgifter utgår arvode för detta arbete utöver arvodet för det löpande arbetet. Exempel på sådana speciella uppgifter är

- bevakning av huvudmans rätt vid boutredning och skifte
- avveckling av bostad i samband med utflyttning
- avhysning av anhörig eller annan som vägrar lämna huvudmannens bostad
- försäljning av fastighet eller bostadsrätt
- bevakning av huvudmans rätt vid domstolsförhandling
- ekonomisk utredning i fall då huvudmannen misstänks ha blivit utnyttjad ekonomiskt och/eller blivit utsatt för brott

- brand i huvudmannens lägenhet
- andra mer tidskrävande, tillfälliga, uppgifter

God man eller förvaltare som önskar ersättning för sådant arbete som inte hör till den löpande förvaltningen skall i en särskild handling specificera vilket arbete som utförts och den tid som varje åtgärd tagit (ex. möte med mäklare, 30 min). Begäran om timersättning för arbete som inte specificeras kommer som huvudregel inte att bifallas.

Timarvodet uppgår till 100 kr/150 kr per timme beroende på svårhetsgrad.

Bevakning av huvudmans rätt vid boutredning och skifte

Som nämnts ovan skall arvode och ersättning för utgifter som avser vård av någons rätt i oskiftat dödsbo betalas med dödsboets medel om inte särskilda skäl föranleder annat. I första hand skall således dödsboets medel tas i anspråk till täckande av ställföreträdarens anspråk på arvode och ersättning för kostnader. Först när dödsboets samlade medel inte räcker till blir överförmyndarnämnden ansvarig, om inte särskilda skäl föranleder annat.

Att dödsboets medel skall tas i anspråk för att täcka gode mannens/förvaltarens arvode och kostnadsersättning betyder inte att gode mannen/förvaltaren kan ta ut dessa pengar från boet utan beslut från överförmyndarnämnden. Inför ett skifte måste därför en god man/förvaltare framställa sin begäran om arvodes- och kostnadsersättning till överförmyndarnämnden som har att ta ställning till dess skälighet och fatta beslut. Ett förslag till beslut kommuniceras med dödsboet och efterföljande beslut uppvisas av gode mannen/förvaltaren vid skiftet. Tänk på att vara ute i god tid!

Exempel på fall när särskilda skäl föreligger för att låta överförmyndarnämnden stå för arvodet trots att boet har medel är om boet har liten omfattning och arvodet till god man/förvaltare skulle ta i anspråk en väsentlig del av de kvarvarande tillgångarna. Detta gäller särskilt om kvarvarande dödsbodelägare har ett starkt behov av att få överta dödsboets tillgångar, ex en fastighet som används som bostad av efterlevande make och barn.

Kostnadsersättning

Gode mannen/förvaltaren har rätt att erhålla ersättning för normalt förekommande löpande utgifter såsom kostnader för kortare resor, telefon, porto och dylikt med upp till två procent

av pbb. Som underlag för fastställande av storleken av kostnadsersättningen skall gode mannen/förvaltaren i samband med årsredovisningen eller på annat sätt ange vilka kostnader som förekommit.

Schablonersättningen omfattar inte kostnader för längre resor med egen bil, biljettkostnad för längre resor med allmänna kommunikationsmedel och dylikt. Sådana kostnader skall tas ut av huvudmannens medel vid den tidpunkt då kostnaden uppstått. Om kostnaden kan förutses skall överförmyndarnämndens medgivande inhämtas i förväg

På förekommen anledning vill överförmyndarnämnden påpeka att en god man eller förvaltare **under inga förhållanden** får ta ut en kostnad eller ersättning från huvudmannen eller ett dödsbo som huvudmannen är delägare i (med undantag för oförutsedda reskostnader) utan att först höra med överförmyndarnämnden om detta är möjligt. Detta gäller även fall då gode mannen anser att han utfört arbete åt huvudmannen eller dödsboet i egenskap av privatperson och inte god man.

Om gode mannen/förvaltaren begär ersättning utöver schablonen skall gode mannen/förvaltaren skriftligen specificera kostnaderna och tidpunkten för deras uppkomst.
